

اخلاق از منظر پدیدارشناسی با تکیه بر آرای «ماکس شلر»

احمدعلی حیدری*
زینب ربیعی**

چکیده

موضوع اصلی این مقاله ترسیم خطوط کلی رویکرد پدیدارشناسانه شلر به اخلاق است. شلر از همان آغاز شکل‌گیری جنبش پدیدارشناسی تصمیم داشت تا از این رویکرد در ساحتی مانند اخلاق و دین استفاده کند. از این رو برای دستیابی به این هدف کوشش کرد تا با نوآوری‌هایی در پدیدارشناسی و با تأسیس نظامی مبتنی بر ارزش‌های غیرصوری، هم رویکرد پدیدارشناسانه را در ساحت اخلاق به کار برد و هم در مقابل رویکردهای صورت‌گرایانه‌ای مانند رویکرد کانت به اخلاق ایستادگی کند. از نظر شلر تکیه بر این قبیل نظام‌های صوری در حوزه اخلاق سبب غفلت از ارزش‌ها به عنوان پدیدارهای مبنایی تجربه اخلاقی انسان می‌شوند و از آن‌جا که در نگاه «شلر» ارزش‌ها از طریق احساسات بر آدمی عیان می‌شوند، نپذیرفتن ارزش‌ها از جانب کانت و نظام‌های اخلاقی صورت‌گرا سبب می‌شود که احساسات نیز نادیده انگاشته شوند. شلر برای روشن‌تر ساختن منظور خود از نقش احساسات، تفکیکی را بین احساسات قصدی، وضعیت‌های احساسی و تأثرات در نظر می‌گیرد و احساسات قصدی را راهبر فرد به سمت ادراک ارزش‌ها می‌داند.

واژه‌های کلیدی: پدیدارشناسی، پیشینی، داده پدیدارشناسانه، تجربه پدیدارشناختی، ارزش‌ها، احساسات.

* دانشیار گروه فلسفه دانشگاه علامه طباطبایی، رایانامه: heidari1342@yahoo.com
** کارشناس ارشد فلسفه غرب، دانشگاه علامه طباطبایی، رایانامه: zeinab.rabeie@gmail.com

Ethics from a Phenomenological Point of view with an emphasis on the works of Max Scheler

Ahmad Ali Heydari*

Zeinab Rabeie**

The main issue of this article is an overview of Scheler's phenomenological attitude toward Ethics. From the very beginning of phenomenology he decided to apply this attitude to the realms of Ethics and Religion. To achieve this goal, thus, by some innovations in phenomenology and by establishing a system which depends on non-formal values he tried to apply phenomenological attitude to the realm of Ethics and rejected formal attitudes such as Kant's. For Scheler dependence on these formal systems in domain of Ethics results in negligence of values as basic phenomena in moral experience of man. Since values in his approach appeared through feelings, Kant's denial of values as well as advocating formal systems of Ethics lead to denial of feelings. For clarifying the role of feelings, Scheler makes a distinction between feelings of something (intentional feelings) and feeling states and introduces the feelings of something as the main guide to the apprehension of values.

Keywords: Phenomenology, Apriori, Phenomenological data, Phenomenological Experience, Value, Feelings.

* Associate Professor, Allameh Tabatabayi University

** M.A. in Philosophy, Allameh Tabatabayi University